

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe $\frac{1}{2}$ an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr. pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adrezeze: Redacțiunei

„BISERICA ȘI ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Ghestiuni deschise.

Preoțimea, preocupată de soartea sa, discută și cu interes, în particular și în conferențe, tulindenea unde doi sau trei se adună, problemele de viață; și bine face că le discută, mai discuțiunile să rămână între limitele activității.

Doaue probleme mai ales sunt cari preocupă în prezent preoțimea noastră: fondul preoțesc și uniunea preoțască.

Tendența de a precisa drepturile preoțimei și fondul preoțesc, a luat formă în ultima adunare generală a fondului preoțesc, care a emis o comisiune pentru modificarea statutelor. Mie să revenit onorul a convoca acea comisiune și să coopera cu modestele mi puteri la soluțiunea problemei.

Fond de pensiuni preoțești ori fond pentru întreținerea văduvelor și orfanilor rămași de preoți, să fie fondul esistent? — este problema, pe care se divisează părerile.

Încât pentru fondul de pensiune, vin în discuție până două momente, și adică: cel material și cel spiritual, și ni se prezintă tesa așa: sunt suficiente resursele fondului, pentru finanțarea pensiunilor? Corăspunde spiritului bisericesc deservirea preotului de viața parochială prin intrarea în statul pensionar?

La întrebarea primă matematicianii răspund, că nu sunt suficiente resursele de a finanța și pensiunile preoțești și și pe văduve și orfani.

Preoțimea, se zice, prin congruă este adusă în o stare materială mai prielnică și în cas de nevoie avisată la capelan, acesta încă primește un ajutor special pausal de congruă; în est mod subsistența preotului este mai bine asigurată, în noaua situa-

țiune, cu congrua. Văduvele și orfanii trebuiesc asigurați, ca familiile preoțești să nu ajungă desolate ci mai vârtos văduva să poată trăi cinstit și tocmai astfel orfanii să poată fi crescuți cinstit. Din prisos s'ar augmenta apoi fondul și succesiv ar urma și ajutorarea preoțimei. Altfel s'ar naște complicațiunile insolvenței de pensii, precum o prevăzu aceasta și diecesa Caransebeșului, care decretase fondul seu preoțesc de fond de pensiuni, dar când în anul trecut a fost vorba să-l activeze și a consultat matematica, a fost silită să bată în retragere și să lase fondul de fond al văduvelor și orfanilor.

— Vom urca taxele, răspund pensioniștii.

Urmează dar, cu matematica, câtă urcare va cere și întru cât ar pute presta preoțimea o corespunzătoare urcare de taxe; dar și atunci ni se impune a doua întrebare, care e de natură mai delicată, principială. Păstorul să nu se desfacă de turma sa, zic pastoralii. Pe preot experiența îl face, îi îmbogățește cunoștințele; venerabilele bătrânețe sunt coroana păstorului sufletească, care îl face suveran peste inimile credincioșilor săi. Prin pensionare s'ar desface preotul de turmă, atunci, când ar fi mai spre folosul bisericeii; s'ar îngropa un capital bogat al experiențelor, pentru a expune pe popor earăși la dubioasele experimentări ale altui preot tiner. Ca pensionar nu ar mai ave nici o influență asupra urmașului seu, până când dacă i-ar urma ca și capelan, și ar induce pe capelan în arta guvernării inimilor și în tehnica administrativă...

Se mai zice apoi și aceea, că preoții ar cere să se pensioneze înainte de vreme, ca eventual să ia alte funcțiuni ori ocupațiuni corespunzătoare preoției, și astfel s'ar devalva autoritatea caracterului preoțesc.

Din stabilirea acestor baze de fond de pensii, ori fond pentru văduve și orfani, urmează consecința, că în cazul prim prevederea văduvelor și a orfanilor să rămână în aceleași limite înguste între cari se află astăzi, ori în cazul al doilea, să se lărgească acele limite, adică să se decreteze mai mari ajutoare, atâtea câte se recer ca o văduvă să poată trăi cinstit și să-și crească copiii amăsurat poziției unei familii preoțești, întocmai cum și-i-ar crește tatăl pierdut. Apoi dacă se află latitudine în dispozițiile statutare de astăzi, să se sulezeze, căci nimenea dintre noi nu este condus de alt interes, decât de a se face bine ce se face.

Însă nedumeririle ce se ivesc, credincios obiceiului meu, le pun cu toată franchețea la aprecierea onoratei preoțimi, și deschid coloanele acestei foi pentru discutarea afacerii, în speranța că schimbările de idei ce vor urma, vor clarifica situația; și onorata preoțime în acest chip va veni la proxima adunare generală, deplin informată asupra situației și-și va croi soarta după cea mai bună a sa convingere.

Chestiunea Reuniunii preoțești s'a prezentat până acum numai ca o dorință vagă, fără a fi precisate limitele unei atari Reuniuni.

Chestiunea, că-i bine să se înțeleagă oamenii și cu puteri comune să-și întărească poziția, nu suferă îndoială; în urmare nu aceasta, ci chestiunea de precizare în cadrele autonomiei noastre bisericești este ceea-ce are să se discute.

Marele Șaguna cu prevederea-i profetică a asigurat în Statutul organic și titlul întrunirilor preoțești afară de cadrele corporațiilor formale, adică conferențele preoțești a căror problemă este de a se discuta chestiunile intime și de interes particular ale preoțimei între sine de către preoți.

În cadrele acestor conferențe în cari toate discuțiunile, chestiunile ce preocupă pe preoțime, își au avantajul că stau sub scutul autonomiei

bisericești, ergo intacte de formele controlului public.

Și dacă mi-s'ar reflecta: ei bine, dar conferențelor le lipsește centralizarea, — aș răspunde simplaminte: dar' unde este oprit ca aceste conferențe tractuale să se poată întruni prin delegați ori prin obște la o conferință generală a preoțimei din diecesă?

Scurt și la înțeles: eu văd realizabile din rînte preoțimei atârinate acum de înființarea unei Reuniuni preoțești, și în cadrele conferențelor statutare.

Sunt perfect de acord însă să se discute chestiunea, și anume să se precizeze bazele autonome ale unei Reuniuni preoțești; și în momentul când se vor afla și precisa aceste baze chestiunea e rezolvată, — atunci atrîna dela preoțime să vrea a se mai organiza și în Reuniuni preoțești ori ba.

Sub baze autonome înțeleg, ca Reuniuni preoțească, în care ar fi să se discute cele mai intime și delicate afaceri preoțești, cari nu se discută aici înaintea laicilor noștri, să nu cadă în categoria reuniunilor regnicolare, bună-ori ca și Reuniunea învățătorilor, căci nici-când aș putea fi de acord, ca acele intime afaceri preoțești să se discute sub auspiciile comisariatului politici și hotărîrile reuniunii să fie susținute de reviziunea politică, cum se întîmplă adesea de pildă la reuniunile învățătoresci, unde nu obțin cele delicate chestiuni spirituale cari ating în rețele vitale pastorale și sunt de ordinea disciplinei spirituale.

Să se discute dar chestiunea Reuniunii preoțești pe baze autonome. Aceasta este ce s'ar voia prin aceste reflexiuni.

Și am scris toate aceste, cu scopul ca să atrag atențiunea onoraților frați întru Cristos, toate momentele, de câte au să țină conștientă precizarea pozițiilor de progres, ce vor să ocupe.

R. Ciorogari

† Iosif Naniescu

Mitropolitul Moldovei și Sucevei.

Sâmbetă, la 8 Februarie nouă, a încetat din viață, în reședința sa, la Iași, unul dintre cei mai distinși prelați ai bisericii române de peste Munți, *Iosif Naniescu*, mitropolitul Moldovei și Sucevei.

În curs de peste un sfert de veac Iosif Naniescu a păstorit biserica Moldovei, cu înțe-

lepciune, devotament și iubire părintească întru turma incredințată păstoririi sale. Spirit luminat, o distinsă cultură teologică, deosebi inima lui bună, l'au făcut respectat și iubit în toate cercurile, i-au asigurat o deosebită autoritate în corpul prelaților români.

După o lungă și rodnică viață, în

morala, activitate și fapte bune, ilustrul arhieru moare în vrâstă de 80 de ani, încungiurat de venerațiune și regrete.

Eată și câteva date din luminoasa viață alui Iosif Naniescu :

Originar din Basarabia, fiu de preot, a trecut în Muntenia ca copil, primit fiind în serviciul episcopului Chesarie din Buzău, care l'a călugărit pe când avea 15 ani, hirotonindu'l întru diacon pe seama persoanei sale.

Punându-se pe învățatură, din propriul său îndemn, și fiind foarte cucernic și supus, repede a trecut peste treptele hierarchiei inferioare, ajungând după secularizarea averilor bisericesti la către stat (1863) superior al bisericei *Sărințar* din București și totodată profesor de religie la gimnasiul Mateiu Basarab.

Mitropolitul *Nifon*, ținând foarte mult la deșteptăciunea lui, îi dăte în curând rangul de archimandrit și la cea dintâia ocaziune îl făcu arhieru. La anul 1873 fu ales episcop al Argeșului, ear' un an în urmă, la 1874, fu ales mitropolit al Moldovei, dovedind prin fapte, prin

activitate neîntreruptă, că o alegere nu putea să fie mai nimerită.

În timpul din urmă înaltul prelat slăbise foarte mult, în urma adâncilor sale bătrânețe, și se știa, că nu mai e departe catastrofa. De-și așteptat cu siguranță, fatalul desnodământ a atins totuși foarte dureros cercurile înalte din România. Atât senatul cât și camera și-a suspendat Sâmbătă ședința în semn de doliu, după-ce în senat presidentul dl *Stătescu* și prim-ministrul dl *Sturdza*, ear, în cameră presidentul dl *Ferechide*, ministrul de culte dl *Haret* și deputatul dl *Nic. Ionescu* au făcut elogii defunctului prelat român.

M. S. Regele *Carol* a rămas adânc impresionat când i-s'a comunicat trista veste, și a binevoit a ordona să se împlinescă esact toate dorințele din urmă ale defunctului.

Doliul e general în România, ales însă în *Iasi*, unde aproape toate casele au arborat steag negru, și clopotele sună neîntrerupt a jale la toate bisericile dreptcredincioase.

Ne alăturăm și noi la acest doliu general al bisericei române.

În veci pomenirea lui Iosif Naniescu !

PREDICĂ,

la introducere în parohie

Eu sunt păstorul cel bun.
(Ioan c. 10, v. 11.)

Aceste cuvinte le auzim în sfânta Evanghelie. Eu sunt păstorul cel bun ; păstorul cel bun sufletul său își pune pentru oi, eară năimitul nu e pentru oi, pentru că cum vede lupul venind, el mușcă și lupul răpește și risipește oile. Așa grăia Mântuitorul nostru Iisus Cristos poporului iudeesc. Și așa a fost și este.

Poporul până la venirea Mântuitorului nostru Iisus Cristos pe pământ, a fost ca și oile risipite ; pentru acelea s'a pogorit din ceriu, și au luat trup omenesc și ca un păstor prea bun adunat și a îndreptat oile ce au fost risipite, pe căile drepte, ca să fie fericite. Pe acestea vădăta le-a iubit, cât și moarte a primit, ca să vădăta mântuiască de păcatul strămoșesc.

»Eu sunt păstorul cel bun« și sufletul meu pun pentru oi. Însă după ce a înviat din morți și după ce s'a înălțat la ceri, s'a îngrijit de oile sale, ca pe vecie să aibă păstori ; a așezat mai mulți Episcopi, și presviteri după cum se zice către Efeseni : (c. 4, v. 11.) »Și acela a dat pe unii păstori și învățatori întru lucrul slujbei.« Cari să îndrepteze pe căile adevărului și a dreptății, ca se fie fericți.

Iubiților ascultători !

Astăzi voiu cuvânta despre datorințele, cari pe mine me leagă de voi, ca păstorul vostru.

Despre datorințele voastre către mine, păstorul vostru.

Poftindu-vă din adincul inimii, ca precum astăzi suntem adunați în casa lui Dumnezeu spre mărirea lui, așa să putem oare când cu toți fi vrednici de mărirea cea cerească. Deci ascultați-mă !

Sufletul meu îl pun pentru oile mele, zice Mântuitorul, mai marele păstor. De aicea urmează fără îndoială, ca toți următorii lui pe cari i-a așezat, în cât e cu putință să fie gata și viața să o jertfească pentru turmă. Și când cuget aceasta, toată ființa mi se cutremură. Dacă pentru voi nu sunt bun, dacă nu sunt îngrijitor punctual pentru binele, norocirea și mântuirea voastră, vai mie ! atunci înaintea lui Dumnezeu eu nu sunt păstor, ci năimit, și atunci sunt perdut.

Pentru că adevăratul și bunul păstor, cea mai mare grijă trebuie să o aibă de turma sa, trebuie mult să asude, să ostenească ca să-și apere turma de lupii răpitori, și să o hrănească cu hrană cerească. Totdeuna trebuie să cugete la cuvântul lui Dumnezeu, și la binele oilor sale. El ochiu pentru orbi, picior pentru schiopi, doctor pentru bolnavi, răbdător în sfat cu duhul blândeței, cu un cuvânt, precum zice Apostolul : »El e tuturor toate.« Și pentru iubirea lui Dumnezeu și dreptate, e gata a perde toate.

Așa trebuie să fie bunul păstor! Eată cum dojeneste Dumnezeu pe preoții neîmplinitori de datorițele lor, prin Prorocul Ezechiil (c. 34.) »Vai vouă păstorii lui Israil! Oile mele nu le pașteți, pe cea nepulincioasă nu o ați întărit, pe cea bolnavă nu o ați vindecat, pe cea perdată nu o ați căutat, și pentru aceea oare unde s'au răsfiat oile mele? Voi cere oile mele din mâna lor, și nu veți mai paște oile mele.« Ci Doanne Dumnezeul meu! Nici odată nu voi părăsi oile mele, nu voi cruța nici o osteneală pentru binele turmei mele. Inșă slab fiind și om neputincios, cu împlinirea acestei chēmări grele, am lipsă de ajutorul Tău, cu care convins sunt, că voi împlini chemarea mea grea: »Toate voi pute, dacă mă va întări Iisus Cristos.« (Filipseni c. 4, v. 13.)

Inșă ce folos ar fi când preotul își împlineste datorițele sale către parochieni săi, dacă parochienii nu-și vor împlini datorițele lor către preot? Ele sunt atunci pierdute. Pentru aceea vă sfătuesc, ca și voi să vă împliniți datorițele voastre.

Toate mai sus citatele datorițe ale preotului bun se cuprind în trei puncte de căpetenie:

1. Preotul e îndatorat a paște turma sa cu predicarea cuvântului lui Dumnezeu. »Paște oile mele.« (Ioan c. 21.)

2. A Paște cu sfintele taine. (1 Corinteni c. 4.)

3. A Paște cu exemplu bun, cu cuvântul, și cu fapta. La aceste ale mele datorițe, sunteți recercați, ca și voi să vă împliniți punctual datorițele voastre.

Eu trebuie să vă iubesc, și vă iubesc, și mă voi nizu pentru binele vostru; dar și voi sunteți datori a mă iubi și a mă cinsti, precum zice Apostolul, cu îndoită cinste. Nu pentru că aș fi meritat, ci pentru că eu țin locul slujitorului lui Iisus Cristos, păstorului vostru. (Timoteu c. 6.)

Eu trebuie să vă predic cuvântul lui Dumnezeu, a vă arăta și a vă țeleni adevărul lui Dumnezeu și învățăturile sale spre binele, norocirea și mântuirea voastră. Așa dară, voi trebuie totdeauna cu bucurie să mă ascultați, și să împliniți tot ce eu vă recomand, și sfaturile mele cu încredere să le primiți; de oare-ce eu, ori ce vă grăesc, nu mai aceea vă grăesc ce poruncește Dumnezeu ca să împlinesc pentru binele și norocirea voastră.

Eu trebuie să vă împărtășesc cu sfânta taină întemeiată de Cristos în sfânta liturgie; eară voi trebuie cu evlavie să o primiți, și totdeauna Dumineca, și sərbătoarea să cercetați sfânta biserică.

Eu trebuie pentru voi toți să mă rog lui Dumnezeu, și mă voi ruga; dar și voi să vă

rugați pentru mine, ca Dumnezeu să-mi ajute în serviciul meu.

Eu trebuie să vă premerg cu exemplu bun, cu cuvântul și cu fapta, eară voi trebuie să-mi urmați întru toate ce vedeți în mine bun și folositor. »Următori fiți mie precum și eu lui Cristos«. (Comit.: e. 11. v. 1.) Atunci eu voi fi norocos, și voi fericiți; dacă așa vom face, atunci pot zice și eu ce a zis Mântuitorul: »Oile mele ascultă glasul meu, și eu le cunosc pe ele, și vin după mine«. (Ioan c. 10 v. 27.) Și mă voi bucura, că oile nu vor peri; ci vor moșteni vieța vecinică.

Iubiților mei parochieni!

Ce fel de parochieni ați fi când nu ați împlini datorițele voastre? Când preotul vostru se sîrguește ca să vă spună adevărul lui Dumnezeu și ce e pentru binele vostru, eară voi nu ați veni să-l ascultați, sau cu nepăsare l-ați ascultat? Cum ați împlini datorițele voastre? Când preotul vostru împarte sfintele taine, prin cari Dumnezeu dărueste mila, și binecuvântarea sa; eară voi, sau nu le primiți, sau nu sunteți vrednici a le primi?

Cum ați împlini datorițele voastre, când preotul vostru se roagă pentru voi toți eară voi nu vă rugați nici pentru voi, nici pentru el?

Cum ați împlini datorițele voastre? Când preotul vostru vă premerge cu exemplu bun, cu cuvântul și cu fapta povățuindu-vă pe calea dreaptă ce duce la cer, eară voi în loc să-l ascultați, și să-i urmați, ați fugi dela dînsul, și nu l-ați da competențele stolare ce l'i-se cuvînt luând exemplu dela unii creștini stricați de duhul vremii de acum, cari își vînd pentru unele întereșe mârșave legea strămoșească! Dar' vai a celor cari lucrează așa și nu ascultă de preotul lor; pentru-că aceia nu sunt adevăratele oile ale lui Dumnezeu, precum însuși Mântuitorul zice: »Voi nu credeți, că nu sunteți din oile mele«. (Ioan c. 10.)

Ce pedeapsă mai mare le trebuie, dacă Dumnezeu nu-i primește între oile sale?

Iubiților mei parochieni!

Eu cu ajutorul lui Dumnezeu mă voi strădui cât mai mult, ca să-mi împlinesc datorițele mele punctual, ca să pot totdeauna răspunde înaintea lui Dumnezeu, că v'am îndreptat numele spre binele, norocirea și mântuirea voastră. Apoi când și voi veți împlini datorițele voastre, atunci norocirea mea și a voastră au ajuns la culme și eu cu bucurie pot zice: »Eată pe cari m'au dat l'i-am păzit și nici unul n'a perit«.

Amin.

Iosif Suciu
parochul Lipova

Reuniunea preoțească.

Onorata redacție a foaiei noastre oficiale a binevoit a deschide loc chestiunii cu titlul de mai sus, ca cei interesați să-și poată schimba părerile în punctul acesta și astfel la timpul său această idee nobilă sau s'o întrupăm sau s'o abandonăm.

Autonomia catolică încă progresează încet, dar cu toate acestea se va realiza odată.

Acum se țin de regulă conferințele preoțești tractuale, și e bine, conform dorinței exprimate în apelul emanat de la câți-va colegi, în numărul jubilar al foaiei noastre, să ne ocupăm în conferințe de chestia reuniunii noastre. Să încercăm în conferințe a atrage 1—2 dintre noi — din fiecare tract, și să-i rugăm a se pune în înțelegere toți sub conducerea unui mai »primus inter pares« spre a elabora un proiect de statute pentru înființarea reuniunii, întrucât li s'ar da consensul superiorităților bisericesti la aceasta.

De câte-ori s'a slevat chestiunea aceasta în officioasa noastră, de atâtea ni s'a spus că se publică cu anumite rezerve.

Mi vine a crede, ba sunt sigur, că Ven. Consistor nu numai că ar aproba acțiunea noastră, din contra, amăsurat împrejurărilor ar sprijini-o, cu atât mai vârtos că prin aceasta noi numai progresa putem, și ca corporațiune destul de impunătoare de altcum, constituindu-ne într-o reuniune diecesană, am deveni mai mari, mai tari, mai impunători, cu un cuvânt, ne-am putea și ni-s'ar da teren de a ne afirma.

Pildă vie ni este reuniunea fraților învățatori, care progresează, spre cinstea lor, spre întărirea neamului și bisericii.

Vor fi între noi, cari cuprinși mult de grija cea lumească, susțin această idee de nerealizabilă.

S'o voim aceasta, să ne hotărîm la îndeplinirea ei și prin muncă binecuvântată toate se pot duce în îndeplinire.

Avem destule Regulamente sinodale, congresuale, autonomie și în cadrul acesta ne putem organiza.

Catolicii de 2—3 ani au introdus congrese sau întruniri mari din toată țeara, și noi încă putem să ne constituim după diecese.

La cassă ne prezentăm aproape toți când e vorba de congrua, de ce să n'o facem aceasta și să ne sfătuim pe mai apoi, când congrua a bunăoră ni s'ar abzice?

Între multele chestii de cari ca conferință ne-am putea ocupa, voiu schița câteva, încercând a dovedi astfel că și reuniunea noastră e quasi reclamată de împrejurări, întocmai ca a fraților învățatori.

Ca reuniune în legătură cu alte confesiuni creștine am putea cere prin autoritățile noastre reviziunea legilor politico-bisericesti; astăzi aceasta n'o putem face.

Ca reuniune am putea hotări mai bine soarta și menținerea fondului preoțesc și prefacerea lui în fond de pensie, — o dorință generală a clerului întreg aceasta, deoarece starea actuală e aproape nesuportabilă.

Ca reuniune am putea cere regularea congreului în altă formă, și minimalul să nu fie 800 cor. ci 1200 coroane, ear cei cari ulterior și-au complectat clasele, să nu fie excepționali.

Ca reuniune ni-ar sta în putință a cunoaște mai bine cauza neînțelegerilor dintre noi și învățatori, căci în multe locuri referințele dintre acești sunt prea încordate sau chiar detestabile.

Am putea încerca în restimpuri să ținem adunări generale micste și poate că n'ar rămâne fără rezultat.

Întrucât am accentuat aceste momente, spre a arăta că în adevăr o reuniune preoțească diecesană ar avea teren de muncă, și n'ar fi un lucru de prisos.

Din câte sute suntem noi, va fi având fiecare o idee; și cernându-le pe toate, am afla și ceva bun. Atâta ca echou la apelul fraților.

Vivant sequentes!

Galșa, 15/28 Ianuarie 1902.

Traian Terebent,
preot român.

O mare greșală.

Cine a cetit luptele ce s'au purtat, cu putere de uriaș, de către marele nostru Archiepiscop și Mitropolit Andreiu baron de Șaguna, și a putut vedea realizate dorințele lui, mai ales în domeniul bisericii, când dat ne-a fost să fim singuri stăpâni pe modul de gândire și acțiune a credincioșilor noștri de legea ort. română, prin

înarticularea și promulgarea ca lege a autonomiei și Statutului nostru organic, — acela ca o sentință ne-a lormită veghează la poarta acestei puternice cetăți, și nu lasă a se strecura nici un spion într'însa.

Prin autonomie și Statutul nostru organic ni-se garantează nu numai libertatea manifestării

cultului dumnezeesc, ci totodată ni-se asigură ca limbă oficioasă dulcea noastră limbă românească. Cine ar încerca — direct, ori indirect — să vire cuiul străin în casa noastră, acela să știe și să simtă, că are în față un viteaz neînfricoșat, și care nu se dă în lături, până nu-l delătură sau înfrânge pe adversar.

În timpul celor 7 luni, cât am administrat parochia răposatului paroch Teodor Popovici din frunțașă comună Șeitin, am dat peste un obicei, sau mai bine zis peste o ușurință, care, la părere, nu atinge drepturile noastre, în fond însă, este în adevăr cuiul lui Pepelea.

Este vorba de formularea, sau facerea *estraselor* din (registrele) protocoalele hotezaților, cununăților, ori ale morților.

Preoții cu firea lor blajină și îngăduitoare, mai de demult au fost recercați oficios și semi-oficios, mai cu buna, mai cu răul, că după-ce au terminat cu decopierea estrasului după original, — pentru ușurarea administrării, să pună de-a stânga, într'o notă, cuprinsul estrasului și în limba maghiară; și iei au cedat.

Văzând organele administrative, că pe calea oficioasă treaba merge pe gustul inimii dlor, au făcut un pas mai departe, un pas foarte îndrăzneț și care poate avea consecvențe foarte triste, și care subminează baza autonomiei noastre.

Drept dovadă sunt eu însumi, cu un cas întemplat în fosta mea parochie d'acolo, chiar în săptămânile prime ale administrării. Un parochian vine și mă roagă să-i fac un extras — pare-mi-se — de botez. Merg cu omul la oficiul parochial, și cum iubitul confrate părintele Pavel Mercea era conducător, — i-am cerut protocolul respectiv, am decopiat în formularul de extras toate datele, după-cum se cere, am aplicat sigilul oficiului parochial, m'am iscălit și stam gata a-l preda.

Omul meu, care avuse de-a face în mai multe rânduri cu *estrase*, și ca știutor de carte, sta uimit, privea întrebător la părintele Mercea, pe mine mă măsura de sus până jos, și nu știea, sormanul, să zică, sau să nu zică ceva.

Părintele Mercea observă îndată ce-i; îmi atrase atenția asupra nedumeririi și neliniștii omului, și-mi propuse să fac și nota aceea în limba ungurească.

Fiindcă n'auzisem de când sunt, că pe *estrase* — pe cuprinsul acelora — e a se face și o notă — *ungurește*, stau acum eu în uimire și eram grozav de zăpăcit. Numai decât părintele confrate îmi esplică ce-i în cauză; i-se deschise și omului meu graiul, și ajunsei să ved limpede ce-i, și să pătrund în meritul cauzei.

Nu plătește nimic numai cu românească, părinte, iștratul ce mi-l faci, și nici nu mi-l

primește fără însemnare pe ungurie, pentru-că ei zic că nu știu românește.

Rămăsei ca trăsmit. Adică, la început au cerut nota ungurească numai pentru ușurare. În cererea asta era un fel de rugare. Mai, târziu după-ce i-ai dat sălas... străinul vrea să te alunge din casă. Acum *pretind, așa-dar*, și nu numai oficios, ci și *estrasele private nu le acceptă ca valide, sub motiv că nu înțeleg limba, până nu se pune nota ungurește.*

Esemplul dat, cred, este destul de elocvent. Acum preoții, dacă vor ca oamenii să nu fie împedecați și respinși în daraverile lor, ear' prin aceasta păgubiți, sunt constrânși să aplice, pe câmpul alb din stânga al estrasului, o notă, în care cuprinde datele, numele copilului sau fetei și al părinților.

Cu alte cuvinte, se face un al doilea extras în limba maghiară, ear' pe cel scris românește, în limba oficioasă bisericească, îl consideră ca ne-existent — pot fi acolo scrise ori-câte năsbătii, se pot strecura în textul românesc greșeli chiar, — valid și de valoare reală este numai cel cuprins în notă, de oare-ce ei nu pricep și nu știu românește.

Cine-și dă seamă de marea greșală, ce se face prin aplicarea notei ungurești pe *estrasele* noastre, acela va ști, că oficiile politice, azi mâne, se vor plictisi, confruntând datele din notă cu cele din estrasul românesc, și vor cere — în orbii lor — să formulăm datele și *estrasele* numai ungurește, isgonind astfel limba noastră oficială bisericească și înlocuind-o cu a lor.

Cine are pânea și cuțitul în mână și totuși moare de foame, e un imbecil; și societatea-l ignorează. Un popor cu drepturi câștigate, dacă din indolență le perde, nu merită să le aibă. Biserica noastră își are organele sale superioare, de-a căror glas trebuie să se țină seamă. Cel mic între frați, umilit subsemnatul, am suflat în bucium; sentinela a dat alarm, — eroii să-și înalțe capul, că-i vremea de luptă grea și mare.

Preotul Al. Munteanu al lui Vasilie.

CRONICA.

† Dr. Liviu Marcu tinărul avocat din Lugoj a încetat din viață, după grele suferințe.

Când plângem moartea timpurie a acestui valoros bărbat, sufletul ni-se umple de venerațiu și recunoștință față cu mecenatul Dr. Liviu Marcu, care întreaga sa avere, de aproape 100.000 cor., a lăsat-o neamului său moștenire: pentru înființ-

rea unui alumneu român lângă gimnasiul de stat din Lugoj.

„Mai mare dragoste nimeni nu are“

„In locașul luminei odihnească! Neperitoare și binecuvântată va fi memoria lui în veci.

Inmormântarea lui Nicolae Cristea. Duminică, 9 Februarie n. a avut loc inmormântarea asessorului consistorial Nicolae Cristea.

Mărturie a stimei generale de care răposatul s'a bucurat, nu numai în cercurile române ci și străine, a fost imensul număr de public, de toate clasele și naționalitățile, care a asistat. Au luat parte la inmormântare: consistorul archidieceșan în corpore, elevii seminarului archidieceșan, în frunte cu profesorii, membrii „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“, corporativ, în frunte cu steagul Reuniunii înflorat în negru, numeroși preoți și învățatori de prin comunele din jurul Sibiului, și alt public de toate categoriile.

Între doioascele cântări cosciugul a fost ridicat din casa mortuară și transportat la biserica din suburbul Iosefin, unde — în biserică — s'a oficiat prohodul, la care rugăciunile de deslegare au fost cetite de însuși înaltpreasfinția Sa mitropolitul Ioan Mețianu, ear' predica a fost rostită de protopresbiterul Ioan Papiu.

Ceremoniile inmormântării au fost oficiale de șase preoți și doi diaconi: protopresbiterii Ioan Papiu, Zaharie Boiu, Moise Lazar, și Dr. E. Roșca, presbiterii Petru Simțion și Ioan Broju, archidiaconul Dr. E. Cristea și diaconul Dimitrie Câmpean. Cântările funebreale au fost cântate de corul seminarial sub conducerea profesorului D. Cunțan.

În veci pomenirea lui!

* **Mulțămită publică.** 1. Alexandru Barbon, Maxim Bălan, Iuliu Spinanți, Alexandru Florea, Ioan Todor și George Tripa au dăruit sfintei biserici gr. or. rom. din Valea-mare un vas pentru mir, de argint de china în preț de 10 cor.

2. Leontie Avramescu a dăruit făina necesară pentru coacerea sfintelor Paști din anul 1901.

3. Pentru facerea a 7 stihare pentru prunci pe seama sfintei biserici gr. or. rom. din Valea-mare au dăruit următorii marinimoși creștini: Alexandru Barbon 1 cor., Maxim Bălan 1 cor., Iuliu Spinanți 1 cor., Ioan Popovici 60 fil., Ioan Todor 40 fil., Damaschin Jurca 40 fil., Ioan Todor 60 fil., Aureliu Spinanți 60 fil., Ioan Florea 40 fil., Axente Mihuț 40 fil., Dimitrie Todor 20 fil., Nicolae Todor 1 cor., Damaschin Todor 40 fil., Ioan Jurca 60 fil., Ana Dobrea 1 cor., Fabius Dobrea 1 cor. (ambii din Făget) Samuil Spinanți 1 cor., Axente Spinanți 1 cor., Avram Ignat 20 fil., Pavel Sinaci 1 cor., Romulus Spinanți 40 fil., Pavel Spinanți 40 fil., George Cișmaș 40 fil., Samuil Florea 30 fil., Ștefan Spinanți 60 fil., Elisaveta Fenchea 1 cor., George Tripa 1 cor., Damaschin Chita 1 cor., Arsenie Muntean 60 fil., Pavel Sinaciu 60 fil., Damaschin Fărcaș 1 cor., Damaschin Olariu 40 fil., Pavel Stanca 2 cor., Leontie Avramescu 40 fil., Alexandru Birla 1 cor., Alexandru Florea 1 cor., Maria Dobrei 40 fil., Ioan Olariu 60 fil., Dionisie Romoniță 80 fil., Ioan Tripa 40 fil., Iulius Tuculia 1 cor., Damaschin Hanoș 1 cor., Romulus Spinanți 60 fil., Iosif Spinanți 1 cor., Axentie Florea 1 cor., Pavel Todor 2 cor.

Pentru cari jertfe creștinești esprim pe această cale mulțămită în numele comitetului parochial susnumiților marinimoși creștini precum și domnului învățator pensionat Maxim Bălan, care cu deosebită râvnă și zel creștinesc îndeplinește colectarea între avtașii credincioși pentru infrumșetarea casei lui

Dumnezeu. — Valea-mare la 29 Ianuarie (11 Faur) 1902.
— Alexandru Barbon, preș. com. parochial.

Concurse.

Se escrie concurs pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala gr. or. rom. de băeți din Pâncota, protopopiatul Șiriei, devenit vacant prin pensionarea învățătorului G. Oașca de aici, cu termen de alegere pe 10/23 Martie 1902, pe lângă următorul salariu anual: 1. Locuință constatătoare din 3 chilii, 1 culină, o cămară, în edificiul școlar de nou edificat după recerintele moderne și grădina de legumă; 2. Salariu în bani gata 200 cor.; 3. $\frac{2}{4}$ pământ comasat de 24 jug. ung. cu arendă anuală de 460 cor.; 4. Cinci orgii de lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ sau 100 cor.; 5. Spese de conferență 20 cor.; 6. Paușal de scripturistică 12 cor.; 7. Pentru curatorat 40 cor.; 8. Dela inmormântări, circa 100 cor. De după acest salariu, darea regească, comitatensă și echivalentul le va solvi alesul. Dela competenți se recer următoarele: A) Estras de botez; B) Testimoniu despre absolvarea preparandiei; C) Testimoniu de evalidaciune învățătorescă; D) Atestat de conduită și despre serviciul prestat până aci, în comuna unde a servit; E) Declarație, că de când își formează dreptul la cvincvinal; F) Alesul e deobligat a implini toate funcțiunile în și afară de biserică.

Cei cu pregătiri mai bune și cunoscători de note vor fi preferiți — și comuna după observarea vre-unui progres mulțumitor celui ales îi va îmbunătăți salariul.

Petițiile astfel instruite și adresate comitetului parochial din comuna Pâncota cu 3 zile înainte de alegere sunt a se așterne Preaonoratului oficiu protopopesc gr. ort. rom. din Șiria (Világos) ear până în ziua alegerii a se presenta în vre-o Duminică sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic,

Pâncota la Ianuarie v. 1902.

Ignatie Pavlovici m p.,

George Oșca m. p.,

presid.

not. com. paroch.

—□—

În temeiul rezoluțiunii Venerabilului Consistor eparchial d-to 15/28 Noemvrie 1901 N-rul 7611/901 se repeteste escrierea de concurs pentru îndeplinirea parochiei vacante din Hodoni, (ppresbiteratul Timișorii) cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala“.

Beneficiul anual se compune din: 1) folosirea unei sesiuni de pământ; 2) birul parochial (șase pătrare grâu după o sesiune); 3) venitul șolar usat; aceste dimpreună cu întregirea stabilită și asignată din partea În. Guvern pe temeiul coalelor de fasiune incuviințate, în suma de 463 cor. 54 fil., asigură un venit de cel puțin 1604 cor. deci parochia este de clasa primă. Relutul de cortel încă e asigurat.

Alesul se obligă a locui însuși în casa bisericească nr. 77 și să plătească epitropiei parochiale în rate treilunare anticipative suma de 200 cor. anual pentru folosirea acestei case constatătoare din 4 chilii, culină și toate aparținătoarele.

Sarcinile publice după întreg beneficiul are să el supoartă alesul, care fără alta remunerațiune este îndatorat să provadă și învățământul religios la elevii cari frecventează școala de toate zilele și la adulți.

Dela concurenți se cere evalidaciunea prescrisă în §-ul 15 lit. a) a Regulamentului pentru parochii. Recurenții vor avé să se presente în vre-o Duminică ori sărbătoare în sfânta biserică din loc, cu observarea

§-lui 18 din același Regulament, spre a-și arăta dexteritatea omiletică și rituală. Recursele sunt a se trimite P. On. oficiu protopresbiteral în Timișoara-Fabric. Comitetul parochial.

Cu consensul ppresb. tractual: Dr. TR. PUTICI m. p.,
protopresb. gr. ort. rom.

Pentru îndeplinirea în mod definitiv a vocantei parochiei de clasa a III-a din Ohabalunga, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreună cu acest post de paroch gr. or. român sunt: 1. Sesiunea parochială, care este comasată și constă parte din lănaș, parte din pământ arător; 2. Bir preotesc dela credincioși, 10 meți cucuruz despoiat; 3. Stolele usuale; 4. Folosirea plașului parochial în mărime de 1/2 juger, și 5. Intregire de dotatie dela stat 630 cor. 61 lil., dacă concurentul are evaluatie sub 8 clase.

Reflectanții la acest post au să-și aștearnă petițiile lor instruate conform legilor în vigoare, comitetului parochial din Ohabalunga, pe calea oficiului protopresbiteral gr. ort. român din Belinț, (Temes-megre), și într-o Duminică sau într-o sârbătoare au să se prezenteze în sfânta biserică din numita comună bisericăsească, spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic, eventual în oratorie și în servirea slujbei dumnezeiești.

Comitetul parochial:
În conțelegere cu mine: GERASIM SĚRB, protopresb.
gr. or. rom.

Pe baza rezoluțiunii Venerabilului Consistor Nr. 7283/901 se escrie concurs pentru îndeplinirea parochiei vacante din Chișoda (ppresbiteratul Timișorii), cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala”.

Beneficiul anual se compune din venitul sesiunii parochiale și a intravilanului aparținător, a birului și a stolelor usuale. Dreptul vechivelor preotese Sofia și Brândusa Popovici se asigură conform §-lui 8 din Regulamentul pentru parochii.

Dela concurenții se cere evaluatiunea prescriasă în §-ul 15 lit. a) a Regulamentului pentru parochii. Sarcinile publice după întreg beneficiul are să le poarte alesul care fără altă remunerațiune este obligat a prevedea învățământul religiozității la școala de toate zilele și la aduții.

Recurenții vor ave să se prezente în vre-o Duminică ori sârbătoare în sfânta biserică din loc, cu observarea §-lui 18 din Regulamentul susțins, spre a-și arăta dexteritatea omiletică și rituală. Recursele sunt a se trimite la P. On. oficiu ppresbiteral în Timișoara-Fabric.

Comitetul parochial.
Cu consensul ppresb. tractual: Dr. TR. PUTICI m. p.,
protopresb. gr. ort. rom.

Conform ordinelor Vener. Consistor din 24 Martie 1901 Nr. 2033 și 27 Decembrie 1901 Nr. 8024 se escrie concurs, cu termen de alegere la 30 de zile după aceasta publicare pentru îndeplinirea parochiei din Checia-română — protopresbiteratul B.-Komlos — devenită vacantă prin strămutarea preotului Gayriil Selagian în Marenio-Timigoria.

Venitele parochiei sunt: „sesiua parochială cu apartinențele ei, birul și stola usuată”, precum și între-

girea dela stat, după evaluatiunea personală a alegândului paroch.

Dările și echivalentul sesiunii le va suporta alegândul preot, care va avea a-se îngriji și de cortel.

Recurenții au a-și ajusta recursul cu testimonii pentru parochii de cl. I., și conform prescrieselor Regulamentului, cari adresate comitetului parochial din Checia română să se trimită subscrisului oficiu protopresbiteral la Nagy-B.-Komlos; având a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare spre a-și arăta dexteritatea și în cele rituale și retorice.

Checia română din ședința comitetului parochial gr. or. rom. ținută la 11 Decembrie 1902.

Ioșu Ilincașu m. p.,
președinte.

Ioan Ratiu m. p.,
notar.

În conțelegere cu mine: PAUL MULESCU, ppresbiter.

Neprezentându-se nici un recurent la al doilea concurs, — pe baza decizului Ven. Consistor diecesan din 13/26 Decembrie Nr. 7946 ex 901, se publică prin aceasta și a treia oară concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala” pentru îndeplinirea parochiei din Toracul-mare, devenită vacantă prin reșosarea parochiului Iosif Secoșanu.

Venitele acestei parochii, constătătoare din una sesiune pământ arător, birul și stolele usuale, compute fiind de Prea Ven. Consistor la 1600 cor. venit anual, după detragerea tuturor dărilor, pe cari are a le suporta alegândul paroch, dela recurenții se recere evaluatiune pentru parochii de clasa I.

Recursele ajustate după cerințele Regulamentului și adresate comitetului parochial, sunt a-se înainta în termenul de sus la P. On. oficiu protopresbiteral gr. or. rom. în Nagy-Komlos, comitatul Torontal.

Reflectanții vor ave să se prezente în vre-o Duminică ori sârbătoare în S-ta biserică, spre a-și arăta dexteritatea omiletică și rituală.

Dat din ședința comitetului parochial ținută în Toracul-mare la 12/25 Ianuarie 1902.

Pavel Tempșu,
pres. com. par.

Petru Avramul,
not. com. par.

În conțelegere cu mine: PAUL MULESCU, m. p. protopresb. as. cons.

Pentru îndeplinirea parochiei II-a din Bârsa, devenită vacantă prin reșosarea preotului Zacharie Halic, se escrie concurs, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala”.

Venitele acestei parochii sunt: usufructul unei sesi pământ estravilan, birul și stolele indatinate dela circa 140 numere de case și ea întregire dela stat pentru preot fără 8 cl. gimn. s-a stabilit 215 cor. 22 lil. (415 cor. 22 lil.) din care sumă 100 cor. sunt scotite pentru cvartir.

Recursele ajustate conform Regulamentului pentru parochii și adresate comitetului parochial, vor fi a se subșterne oficiului protopresbiteral din Buteni (Butyin Aradmegye) în termenul sus indicat, ear recurenții vor avea a se prezenta în care-va Duminică sau sârbătoare în s. biserică din Bârsa, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și în oratorie.

Bârsa, la 13/26 Ianuarie 1902.

Comitetul parochial.
În conțelegere cu: IOAN GEORGIA m. p. ppresbiter.